

GRAÓ | 0-6

La revista **GUIX D'INFANTIL** renovada de cap a peus

núm. 7

EL VALOR DE L'EDUCACIÓ RURAL:
TERRITORI, COMUNITAT I CANVI EDUCATIU

DESEMBRE
2025

Sumari

Editorial 06

Els valors que donen valor a l'escola rural

En profunditat 11

Coordinació: Roser Boix Tomàs i Prudencia Gutiérrez Esteban

- 12 L'escola rural com a agent d'equitat territorial i social
ROSER BOIX TOMÀS, PRUDENCIA GUTIÉRREZ ESTEBAN
- 20 Educació en territoris rurals: una mirada crítica als models CRA, CER i ZER
M. LOURDES ALCALÁ IBÁÑEZ
- 28 La multigraduació, un tresor pedagògic
MIREN AGUIRREGOITIA-GÜENECHEA

Des de la pràctica 37

- 38 Un àlbum que uneix generacions: Quan el joc i l'assemblea construeixen comunitat a la ZER Moianès Llevant
ANTONI COMAJUAN COLOMÉ
- 45 Així de fàcil: experiments científics a infantil
M. CONSUELO DOMÍNGUEZ JIMÉNEZ, GEMA DEL VIEJO GRAGERA
- 52 Per a una infància feliç, per a una vida feliç: Aprenentatge basat en tallers
AMAIA ARAMENDI GOITIA, ELIXABET JAUREGUI MENDIZABAL
- 59 Cuinar a l'escola
MARÍA TERESA SANTAMARÍA HERVELLA
- 67 EmocionArte: quan l'art i les emocions transformen l'aula multigràu
MARTA MORET
- 73 La llegenda de Bellmunt d'Urgell: La Botigueta de Bellmunt
GERARD GUTIERREZ ALSINELLA

La mirada de... 81

- 82 La integració de la llar d'infants a l'escola rural
MIREIA RIBALTA ROSELL
- 85 Una mirada personal sobre la diversitat i la multiculturalitat: L'educació primària a l'escola rural
MARIA ISABEL CASTAÑEDA ZAMORA, MANUELA GUTIÉRREZ ESTEBAN
- 88 Un institut escola en l'àmbit rural: La particularitat de l'Institut Escola Barnola d'Avinyó
RICARD LÓPEZ MUÑOZ, MARC AROLA CODINA, LAIA MESAS ANTONIO, EVA CODINA JIMÉNEZ

Biblioteca de recursos 93

- Roser Boix Tomàs i Prudencia Gutiérrez Esteban
- 94 Toolkit Infància i participació
- 97 Banc de recursos per a l'escola rural
- 100 *Elementos posibilitadores de la calidad de la escuela rural como servicio público*
- 103 Procomún: Recursos educativos abiertos (REA)

Per seguir explorant 107

Connexions 111

- 112 CIÈNCIA I INFÀNCIA
De l'objecte a la pregunta, de la pregunta al món
MARTA LLEBARIA FERRER
- 116 QUOTIDIANITAT
La promoció de la salut com a font de riquesa de la vida quotidiana
CRISTINA LLINARES FRANCISCO
- 121 VULNERABILITAT SOCIAL
Quan la criança necessita una abraçada col·lectiva
M. ÀNGELS FULLANA CABALLO, JOANA CAMPS CAPÓ, CECÍLIA FERRER
- 125 DUA
Acompanyar la impulsivitat i la inquietud motriu en la primera infància: L'amor en moviment
RITA LORENTE TALTAVULL, JOANA CAMPS CAPÓ

UN INSTITUT ESCOLA EN L'ÀMBIT RURAL

La particularitat de l'Institut Escola Barnola d'Avinyó

Els instituts escola en els àmbits rurals:
Garanteixen la continuïtat educativa amb una transició entre etapes
i permeten realitzar un acompanyament personalitzat.
Enforteixen l'arrelament i la cohesió social en els pobles rurals.
Afavoreixen l'equitat territorial.

AUTORIA

Ricard López Muñoz

Director de l'IE Barnola, Avinyó (Barcelona)

rlopez67@xtec.cat

Marc Arola Codina

Cap d'estudis de l'IE Barnola

Laia Mesas Antonio

Coordinadora pedagògica de l'IE Barnola

Eva Codina Jiménez

Secretària de l'IE Barnola

Encara avui, en molts municipis petits de Catalunya, accedir a una educació obligatòria completa comporta dificultats. La manca d'oferta educativa a l'etapa de secundària en poblacions rurals no només limita el dret a una educació accessible i propera, sinó que també contribueix a afavorir el despoblament, la pèrdua de serveis bàsics i, en última instància, a promoure una desigualtat d'oportunitats que afecta directament infants, joves i famílies.

Segons dades del Grup de Treball d'Instituts Escola, de la Federació de Moviments de Renovació Pedagògica (2023), només al 2% de les poblacions de menys de 2.000 habitants s'ofereix educació secundària

obligatòria. Si ampliem el focus a municipis de fins a 5.000 habitants, la situació continua sent preocupant: menys de la meitat tenen cobertes totes les etapes de l'educació obligatòria. Aquesta realitat dibuixa un mapa educatiu desigual que posa en risc l'equilibri territorial.

És en aquest context que els instituts escola emergeixen com una eina imprescindible per corregir aquestes mancances. Lluny de ser un simple recurs logístic, constitueixen una proposta pedagògica ambiciosa i transformadora. Els instituts escola recuperen una tradició iniciada a Catalunya el 1931 i truncada pel franquisme, i es basen en una concepció integral de l'educació que uneix les etapes d'infantil,

primària i secundària obligatòria en un sol projecte coherent, continuat i arrelat al territori.

El Departament d'Educació assenyalava nou pilars fonamentals d'aquests centres: continuïtat formativa, seguiment evolutiu de l'alumnat, interacció entre infants i adolescents, coordinació entre cossos docents, metodologies globalitzades, horari saludable, perfil docent especialitzat, lluita contra la segregació i planificació consensuada amb els ajuntaments. Aquests principis es porten a terme en experiències com ara la de l'IE Barnola, d'Avinyó.

Aquest centre, localitzat en un municipi de poc més de 2.000

habitants situat a la comarca del Bages, va iniciar la seva etapa com a institut escola el curs 2019-2020. Ho va fer després d'anys de reivindicació local i compromís institucional. La seva conversió ha permès garantir la continuïtat educativa a l'alumnat d'Avinyó, a més d'obrir la porta a joves d'altres municipis veïns que opten per un model més pròxim, acollidor i centrat en la persona.

La conversió a institut escola ha permès garantir la continuïtat educativa a l'alumnat d'Avinyó, a més d'obrir la porta a joves d'altres municipis veïns que opten per un model més pròxim, acollidor i centrat en la persona

Un institut escola pot ser molt més que un espai educatiu, atès que esdevé un motor comunitari que vincula escola, famílies, ajuntament i agents socioeducatius

L'impacte ha estat clar: arrelament al territori, una comunitat educativa més cohesionada i una educació secundària que no obliga l'alumnat a desplaçar-se diàriament a centres massificats, allunyats de l'entorn i amb menys capacitat d'atenció individualitzada. En un moment clau com és el pas de la primària a la secundària –on es detecta sovint una baixada en el rendiment i l'autoestima de l'alumnat, per l'augment d'exigència, el canvi de context i la pèrdua de referents adults–, poder continuar l'educació en un centre on l'alumne és conegut, acompanyat i valorat marca la diferència.

A més, projectes com ara *Avinyó360*, impulsats des del centre, mostren com un institut escola pot ser molt més que un espai educatiu, atès que esdevé un motor comunitari que vincula escola, famílies, Ajuntament i agents socioeducatius.

En definitiva, l'experiència de l'IE Barnola, d'Avinyó, exemplifica el valor d'aquest model en el context rural, atès que garanteix el dret a l'educació obligatòria en igualtat de condicions, promou l'equitat territorial, enforteix la comunitat i contribueix a facilitar que en els nostres pobles es pugui créixer, aprendre i viure amb dignitat.

BIBLIOGRAFIA WEB

Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya. Document del Grup de Treball Institut Escola. 2024. <https://drive.google.com/file/d/1leWKX1KJFsO6PIHa9Xh51wls-63noPYxP/view>

XTEC. Xarxa telemàtica educativa - <https://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/xarxa-instituts-escola/linstitut-escola/>

Projecte Avinyó360 - <https://agora.xtec.cat/iebarnola/wp-content/uploads/usu1586/2019/12/Avinyó360.pdf>